

«Барча халklar отаси» вафотининг навбатдаги нишонланиши яна бир бор неосталинизм янги тўлкинини юзага келтирди. Бундай кайфиятлар баркарорлиги ва «дохий» фаолиятига берилган жиддий танкидий бахолар кам сонли эканлигига хайрон колишдан бошка илож йўк.

2016 йил февраль ойининг охирида ўтказилган Левада-марказ сўрови шуни кўрсатадики, сўровда иштирок этганларнинг 40 фоизга яқини Сталин даври ёмонликдан кўра кўпроқ яхшилик олиб келган деб ҳисоблайди. 1994 йилнинг августида бу нуктаи назарга россияликларнинг атиги 18 фоизи – 22 банд камроқ кўшилгани ажабланарлидир. 2012 йилнинг октябрида эса бундай шахслар сони 27 фоизни ташкил килди.

Шу муносабат билан Рус православ черкови ташки алокалар Бўлими бошлиги, митрополит Илларион маълум килган позиция муҳим аҳамият касб этади. Бу оддийгина бир фикр эмас, бу ўн миллионлаб кишилар учун маънавий соз саналган, мамлакатнинг энг йирик диний ташкилоти бўлган Черковнинг принципал баҳосидир.

Мирополит куйидагича фикр билдирди: "Мен Сталин мамлакатни бошқаришнинг ёлгон, зўрлик, конунсизлик ва террорга асосланган дахшатли, аксилинсоний тизимини яратган махлук, маънавий мажруҳ деб ҳисоблайман. У ўз мамлакати халкига қарши геноцид уюштирган бўлиб, миллионлаб айбсиз кишилар ўлими учун жавобгар ҳисобланади. Бу борада Сталинни бемалол Гитлер билан таққослаш мумкин. Уларнинг иккаласи ҳам бу дунёга шунчалик беҳисоб қайғу-алам келтирганки, уларнинг инсонияти олдидаги айбини ҳеч қандай ҳарбий ва сиёсий муваффақиятлар билан оқлаб бўлмайди. Бутово полигони ва Бухенвальд, ГУЛАГ ва гитлерча ўлим лагерлари тизими ўртасида ҳеч қандай жиддий фарқ йўк. Сталин катагони қурбонлари сони ҳам Улуг Ватан урушидаги йўқотишлар билан бемалол таққосланадиган даражадир".

Бу амалда Сталин ва унинг сиёсати устидан чиқарилган ҳукмдир. Бу борада Черков амалда Россия аҳолисининг ярмидан кўпи қайфиятларига зид келади. «Дохий»ни нацист жиноятчилар билан бир қаторга қўйган Илларионнинг жасурлик билан сўзга чиқилишининг аҳамияти ҳам мана шунда.

Россияда мусулмон халқларнинг кўпчилигига нисбатан Сталин ва унинг гумашталари

томонидан жамоавий айбдорлик тамойили кўлланган. Бунинг аччик мевалари хозирги кунгача ўз таъсирини кўрсатиб келмоқда.

Улуг Ватан уруши даврида Ислом диний структуралари тикланишини ҳам «дохий»нинг «ютук»лари каторига киритиш кийин. Бу ҳам, худди Черковга нисбатан муносабатнинг илиши каби, реал-сиёсат руҳидаги қарор бўлиб, буни кейинги ходисалар исботлаб берди. Совет Иттифоқи мусулмонлари бутун мамлакат аҳолиси билан бир каторда ўз Ватанини нацизм балосидан химоя қилиш учун оёққа турди. Мусулмонлар орасидан ҳам кўплаб қахрамонлар чиққан бўлиб, улар содир этган қахрамонликлар сон-саноксиздир. Уруш балоси бирортасини четлаб ўтмади.

Бу Ватан учун уруш эди, лекин Сталин учун эмас. У, давлатчиликнинг энг яхши бўлмаган анъаналарини эпчиллик билан ўйнатиб, аксинча, энг яхши анъаналарни йўққа чиқарган ҳолда мамлакат ва унинг халқини ҳокимликни ўз қўлида сақлаб қолиш йўлида фойдаланган.

Сталин ва унинг режими содир этган асосий жиноят мана шунда. У ҳаммаси дохий учун деган тамойилга асосланган ва қурбонлар, ҳатоликлар ва қобилиятсизликлар билан ҳисоблашмаган. Ҳокимиятни ўз қўлида сақлаб қолиш учун Сталин ва унинг гумашталари миллионлаб кишиларни ўтга ташлаган, лекин мамлакат учун, халқ учун, модернизация ва галаба учун эмас. Буларнинг барчаси уларга факат ўз кабинетларида ўтказадиган кунларини узайтириш учун керак эди.

Моҳиятан, Россия ўшанда дахшатли бутпарастлар ва шайтон малайлари қўлига тушиб қолганди. Эҳтимол, ўзи сезмаган ҳолда, Сталин шу пайтга қадар мисли қўрилмаган шахсга сизгинишни вужудга келтирди. Ислом динида бу Тағут деб аталади. Унинг қаърида яшириниб ётган шайтон инсоннинг ҳис-туйғу ва эҳтирослар торини чертиб ўйнайди.

Сталинни оклаш, уни «тушуниш ва кечириш»га ҳаракат қилиш аянчли шахсга сизгинишдир. Бу моддий ва маънавий тубанлик сари йўлдир.

Шундай қилиб, Черков позицияси (нуктаи назари) тушунарли. Одамлар қайфияти қандай бўлмасин, ахлокий позиция ўзгармас бўлиб қолавериши керак. Хаттоки бутун дунё оқ бу қора, қора эса бу оқ деб таъкидлайдиган бўлса ҳам, у қайта қўриб чиқилиши мумкин эмас.

Сталин шахсига сизгиниш ва унинг фаолиятини баҳолашда ўзгача фикр бўлиши мумкин эмас. Бу жуда муҳим ахлокий, маънавий масаладир.

Россиялик машҳур мусулмон уламолардан бири Исмоилбей Гаспринский 1883 йил катъий ишонч билан ватандошларига қуйидагича мурожаат қилганди: «Тенглик, эркинлик, фан ва таълим асносида ахлокий яқинлашиш, бирлашиш имконияти қолмоқда». Биз мамлакатимиз келажагини айнан мана шунда – эркин ижодкорлик ва меҳнатда, дин ва эътиқод эркинлигида, маданий ва ахлокий кадриятларни мустаҳкамлашда деб қўраимиз. Ва бу, афсус билан қайд этиш лозимки, ҳозирги кунда ҳам мавжуд бўлган тағут шахсига сизгинишга асло мос келмайди.

Бу маънавий (рухий) касалликни даволаш учун кўплаб йиллар талаб қилинади. Чунки етказилган жароҳатлар, яра ва ўсимталар чуқур яширинган.

Мамлакатни сталинизмдан ҳалос этиш – барча дин раҳнамолари ва маънавий етакчиларнинг асосий вазифалардан бири ҳисобланади. У, худди бир пайтлар бутпарастлик билан рўй бергани каби, ўтмишда йўқ бўлиб кетиши лозим. Бу ерда реал натижа берадиган восита битта – Қуръон ва Библияда, Исо Масихнинг тоғдаги нутқи ва Мухаммад алайҳиссаломнинг видолашув хутбасида келтирилган абадий умуминсоний

кадриятлар тарғиботидир.

[Дамир-хазрат Мухетдинов](#)

[КИТОБНИ КЎЧИРИБ ОЛИШ](#)

